

Motif Penglibatan Sukarelawan Sukan Institusi Pengajian Tinggi terhadap Tahap Kepuasan Diri

(Motives for Volunteering in Higher Education Institutions Sports
towards Self Satisfaction)

TAJUL ARIFIN MUHAMAD & AISHAH NADIRAH MOHD ALAUDDIN*

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk menyelidik motif yang mempengaruhi penglibatan sukarelawan sukan institusi pengajian tinggi. Kajian ini juga bertujuan untuk mengenal pasti motif utama yang menyumbang kepada tahap kepuasan diri sukarelawan. Seramai 60 orang sukarelawan bagi Sukan Institusi Pengajian Tinggi (SUKIPT 2012) yang terdiri daripada 26 lelaki dan 34 perempuan dalam kalangan pelajar Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM), berumur dalam lingkungan 18 hingga 25 tahun telah dijadikan responden utama dalam penyelidikan ini. Bagi tujuan kajian ini, soal selidik yang diubah suai daripada Volunteer Function Inventory (VFI) oleh Clary et al. diguna pakai bagi menguji motif individu untuk menjadi sukarelawan melalui pendekatan Teori Fungsi. Hasil kajian menunjukkan terdapat perbezaan yang signifikan antara sukarelawan lelaki dan perempuan dari segi penglibatan yang bermotifkan nilai ($t = 2.06, p < 0.05$), dan pemahaman ($t = 2.24, p < 0.05$). Seterusnya, dapatan kajian ini menunjukkan bahawa motif kerjaya, sosial, nilai, pemahaman, peningkatan dan perlindungan merupakan faktor yang menyumbang kepada tahap kepuasan sukarelawan. Aspek nilai (values) didapati merupakan faktor motivasi utama yang paling menyumbang kepada tahap kepuasan sukarelawan ($t = 2.73, p < 0.05$). Dapatan kajian ini bermanfaat dalam meningkatkan pemahaman terhadap tahap motivasi sukarelawan.

Kata kunci: Sukarelawan, Motif penglibatan, Kepuasan diri, Volunteer Function Inventory (VFI)

ABSTRACT

This study was designed to investigate the motives for volunteering in sports towards self satisfaction. A total of 60 Higher Education Institutions Games (SUKIPT 2012) volunteers among the students of the National University of Malaysia (UKM), which consists of 26 men and 34 women aged between 18 and 25 years were involved as the main respondents in this research. For the purposes of this study, the questionnaire was adapted from the Volunteer Function Inventory (VFI) by Clary et al. (1998) to test individuals motives to become volunteer through Functional Theory approach. The result showed a significant difference between male and female volunteers in terms of value-for-participation ($t = 2.06, p < 0.05$), and understanding ($t = 2.24, p < 0.05$). Further, this study shows that career motives, social, values, understanding, enhancement and protection, are factors that contribute to volunteer satisfaction ($t = 2.73, p < 0.05$). However, aspects of value is the main motivating factor that most contributes to volunteer satisfaction. The findings of this study are beneficial in improving the understanding of volunteers motivation.

Keywords: Volunteer, Motives, Volunteering, Self-satisfaction, Volunteer Function Inventory (VFI)

PENGENALAN

Kesukarelawan merupakan suatu ciri atau sifat yang wujud di dalam diri kebanyakan individu sejak daripada kewujudan tamadun manusia dan pembinaan masyarakat. Ia boleh dijadikan ukuran

atau pembayang tentang sifat-sifat kemanusiaan yang terdapat dalam diri seseorang atau sesuatu kumpulan manusia. Memetik kata-kata Bekas Perdana Menteri Britain, Sir Winston Churchill: “*We make a living by what we get, but we make a life by what we give*”. Kesukarelawan bukanlah

satu fenomena baru dalam masyarakat kerana ia telah menjadi sebahagian daripada kehidupan masyarakat sejak zaman-berzaman. Hal ini didorong oleh nilai-nilai budaya, ideologi, prinsip serta tradisi dan memberi impak yang cukup besar dalam kehidupan bermasyarakat. Seterusnya, sukarelawan memberi implikasi penting terhadap pembinaan negara bangsa yang kuat dan maju.

Wilson (2000) telah mendefinisikan kesukarelaan sebagai “*any activity in which time is given freely to benefit another person, group or cause*”. Kerja sukarelawan merujuk kepada aktiviti yang dilakukan untuk membantu orang lain tanpa menjangkakan atau mengharapkan balasan dan bebas sepenuhnya (Musick & Wilson 2003). Kerja sukarela (voluntary work) atau khidmat sukarela (voluntary service) ialah kegiatan yang dilakukan dengan rela hati, ikhlas, tanpa paksaan daripada mana-mana pihak, tanpa mengharapkan balasan atau ganjaran dan memberi manfaat kepada golongan sasaran. Sukarelawan sangat penting kerana mereka menyumbangkan kepakaran, kemahiran, pengetahuan dan tenaga (Dorsch et al. 2002). Ia termasuk mereka yang menjadi sukarelawan sesebuah organisasi mahupun mereka yang memberi sebarang bantuan dalam sesebuah acara sukan.

Kajian terhadap sukarelawan oleh Sharififar, Jamalain, Nikbakhsh dan Ramezani (2011) mendapati faktor motivasi adalah penting dalam memupuk minat serta komitmen sukarelawan. Kajian terhadap faktor motivasi penting dalam pengurusan program sukarelawan bagi mengatur strategi dalam menentukan faktor pengambilan, pembahagian tugas, latihan dan sebagainya (Chacon, et al. 2011). Tanpa sukarelawan, banyak aktiviti dalam pelbagai sektor tidak akan dapat beroperasi dengan baik (Wu et al. 2009).

Institusi pengajian tinggi menyediakan suasana yang kondusif untuk pembelajaran serta idea-idea baru dan ini boleh menjadi asas bagi tingkah laku aktivisme (Thapa 1999). Oleh kerana pelajar kolej cenderung untuk menjadi sukarelawan dan berpotensi untuk memberikan sokongan yang besar kepada agensi dan organisasi, kumpulan ini tidak harus diabaikan dalam pengambilan sukarelawan. Demografi unik ini mempunyai potensi yang besar dalam usaha pengambilan sukarelawan kerana

mereka adalah bakal pendidik, penggubal dasar, perancang dan pentadbir (Thapa 2001). Penglibatan mahasiswa adalah antara faktor demografi yang penting dalam kajian berkaitan kesukarelawan. Pihak pengurusan perlu sentiasa menitikberatkan aspek motivasi semasa pembahagian tugas sukarelawan dan juga semasa proses pengambilan, latihan, dan pengurusan sukarelawan (Giannoulakis et al. 2008). Secara khususnya, sektor sukan amat bergantung kepada sukarelawan kerana tenaga kerja yang ramai amat penting dalam memberi perkhidmatan yang efisien dalam acara sukan (Bang & Ross 2009). Di Malaysia, kajian yang memfokuskan kepada kesukarelawan dalam bidang sukan adalah terhad. Justeru, kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti motif penglibatan sukarelawan dalam sukan institusi pengajian tinggi (SUKIPT 2012) dengan menyelidik faktor motivasi utama yang mempengaruhi penglibatan mereka. Kajian ini juga melihat sejauh mana penglibatan dalam kesukarelawan memberi kesan terhadap tahap kepuasan diri sukarelawan.

OBJEKTIF KAJIAN

Tujuan utama kajian ini adalah untuk:

1. Menyelidik motif penglibatan sukarelawan sukan berdasarkan faktor gender.
2. Mengetahui motif penglibatan yang menyumbang kepada tahap kepuasan sukarelawan pada acara sukan di peringkat institusi pengajian tinggi.

METODOLOGI

REKA BENTUK KAJIAN

Kajian yang dijalankan ini merupakan kajian deskriptif yang berbentuk tinjauan. Reka bentuk tinjauan dipilih kerana dalam kajian ini menggunakan soal selidik bagi mengumpulkan data. Menurut Mohd Majid (2000), soal selidik merupakan alat ukur yang digunakan dalam penyelidikan pendidikan. Ia digunakan untuk mendapatkan maklumat yang tepat bagi mencapai tujuan kajian. Data kajian telah dikumpul menerusi kaedah kuantitatif dengan menggunakan instrumen soal selidik yang telah diubah suai serta disahkan kebolehpercayaannya.

SAMPEL KAJIAN

Bagi tujuan kajian ini, seramai 60 orang sukarelawan sukan Intitusi Pengajian Tinggi (SUKIPT 2012) yang terdiri daripada 26 lelaki dan 34 wanita dijadikan responden kajian. Sampel dipilih menggunakan kaedah persampelan purposif (purposeful sampling) iaitu prosedur persampelan dari sekumpulan subjek yang mempunyai ciri-ciri tertentu berdasarkan pengetahuan dan tujuan khusus penyelidikan. Oleh itu, responden yang dipilih adalah merupakan sukarelawan SUKIPT 2012 yang terdiri daripada kalangan pelajar Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM).

INSTRUMEN KAJIAN

Kajian ini menggunakan instrumen soal selidik sebagai alat pengukuran dalam pengumpulan maklumat. Soalan selidik merupakan instrumen kajian yang lazim digunakan dalam kajian deskriptif. Bagi tujuan kajian ini, pengkaji telah menggunakan instrumen soal selidik *Volunteer Function Inventory* (VFI) yang dibentuk oleh Clary et al. pada tahun 1998 dan telah diubah suai mengikut kesesuaian kajian (Jadual 1). Ia dibina bagi menguji motif individu memilih untuk menjadi sukarelawan dengan melihat melalui pendekatan terhadap Teori Fungsi (Katz 1960).

Penilaian responden adalah berdasarkan skala Likert. Faktor motivasi utama atau motif penglibatan yang dikaji terhadap sukarelawan ini merujuk kepada enam dimensi motif dalam

Volunteer Inventory Functions (VFI) yang dibina oleh Clary et al. (1998). Aspek-aspek dalam VFI pada mulanya berasal daripada tafsiran penyelidik berkenaan fungsi, kemudiannya digabungkan dengan penemuan dari segi kuantitatif dan kualitatif dari hasil kerja yang awal tentang motivasi kesukarelaan (Clary et al. 1998). Berdasarkan ujian yang signifikan oleh Clary et al. (1998), ia menunjukkan bahawa VFI itu bukan sahaja berkesan di semua kajian sukarela yang berbeza-beza dan pelbagai sampel, tetapi ia juga berguna dalam mentadbir dan menangani soalan-soalan organisasi mengenai komitmen dan kepuasan.

KESAHAN DAN KEBOLEHPERCAYAAN

Kesahan dan kebolehpercayaan sesuatu instrumen adalah penting bagi memastikan dapatan yang diperoleh boleh dipercayai dan tidak dipersoalkan (Kerlinger & Lee 2001). Pemboleh ubah kajian terdiri daripada pemboleh ubah bebas (gender) dan pemboleh ubah bersandar, iaitu enam konstruk motif penglibatan sukarelawan. Kesahan dan kebolehpercayaan memainkan peranan penting dalam pengukuran mahupun kaedah pengumpulan data (Azizi et al. 2006). Oleh sebab instrumen soal selidik telah diubah suai daripada soal selidik yang asal, satu ujian rintis telah ditadbir untuk menguji kefahaman terhadap item-item yang dikemukakan bagi memastikan kesahan dan kebolehpercayaan instrumen berkenaan. Melalui kajian rintis, penyelidik akan dapat mengesan kelemahan item agar matlamat kajian tercapai (Mohd Najib,

JADUAL 1. Fungsi kesukarelaan dalam *Volunteer Functions Inventory* (VFI)

Fungsi	Definisi / Konsep
Nilai	Individu menjadi sukarelawan bertujuan untuk menyatakan atau bertindak terhadap nilai-nilai murni dan kemanusiaan.
Pemahaman	Sukarelawan ingin mengetahui lebih lanjut mengenai keperluan semasa serta kemahiran yang sering digunakan.
Peningkatan	Pembangunan serta peningkatan psikologi seseorang diperolehi melalui aktiviti kesukarelaan.
Kerjaya	Sukarelawan mempunyai matlamat mendapatkan kerjaya yang berkaitan dengan pengalaman melalui aktiviti kesukarelaan.
Sosial	Kesukarelaan membolehkan individu itu untuk mengukuhkan hubungan sosial mereka.
Perlindungan	Individu dapat mengurangkan perasaan negatif seperti rasa bersalah dan mengatasi masalah peribadi melalui aktiviti sukarela.

Sumber: Clary and Snyder (1999)

2003). Bantuan pakar bahasa dan pakar bidang Matematik digunakan bagi memastikan setiap item adalah tepat dan mudah difahami oleh responden. Pengkaji menggunakan pendekatan terjemahan secara timbal balik terhadap soal selidik yang diubahsuai tersebut.

Kesahan instrumen merujuk kepada sejauh mana instrumen berkenaan dapat mengukur aspek yang diperlukan (Mohd Majid 2000). Item soal selidik VFI yang digunakan digubal berdasarkan pengubahsuaian soal selidik yang telah diakui sah. Kemudian ia disemak pula oleh dua orang pensyarah Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) yang pakar dalam bidang berkenaan. Manakala untuk nilai kebolehpercayaan pula, kaedah alpha Cronbach telah digunakan dan nilai alpha 0.60 adalah nilai minimum untuk diterima. Kajian rintis ini dijalankan di UKM dengan jumlah responden sebanyak 30 orang pelajar daripada populasi yang sama, tetapi bukan responden kajian sebenar. Data yang diperolehi dianalisis dengan menggunakan perisian *Statistic Package for Social Science* (SPSS) versi 18.

Keputusan kajian rintis yang diperolehi menunjukkan set soal selidik ini mempunyai ketekalan dalaman yang tinggi, iaitu 0.91 alpha Cronbach bagi konstruk motif penglibatan sukarelawan dan 0.78 alpha Cronbach bagi konstruk tahap kepuasan diri. Hal ini jelas menunjukkan bahawa kebolehpercayaan instrumen ini adalah tinggi dan boleh diterima pakai bagi tujuan kajian ini.

PENGANALISISAN DATA

Data yang diperolehi dianalisis dengan menggunakan perisian SPSS versi 18. Analisis statistik deskriptif digunakan untuk meneliti taburan demografi sukarelawan sukam yang terlibat. Bagi mengkaji dapatan bagi menjawab persoalan kajian, teknik statistik inferensi digunakan untuk melihat perbezaan dan hubungan antara pemboleh ubah. Dalam analisis ini, ujian-t sampel bebas (independent samples t-test) digunakan untuk melihat perbezaan antara pemboleh-ubah kajian.

DAPATAN KAJIAN

ANALISIS DESKRIPTIF MOTIF PENGLIBATAN SUKARELAWAN

Jumlah responden adalah seramai 60 orang yang terdiri daripada 26 orang (43%) sukarelawan lelaki dan 34 orang (57%) sukarelawan perempuan. Jadual 2 menunjukkan analisis deskriptif bagi kategori soalan yang berkaitan motif, penglibatan, impak penglibatan dan tahap kepuasan sukarelawan merangkumi jumlah responden (N) seramai 60 orang, nilai min dan juga sisihan piawai. Nilai min merupakan nilai purata bagi keseluruhan jawapan responden yang memperlihatkan penilaian ke arah bersetuju atau tidak bersetuju dalam setiap soalan berkaitan kategori mahupun sub-kategori. Secara umum, responden menyatakan penilaian ke arah setuju bagi setiap penilaian kategori soalan di mana nilai min menghampiri nilai 4, iaitu bersetuju. Secara terperinci pula, didapati nilai min bagi sub-kategori motif penglibatan bagi kerjaya ialah 3.77, sosial ialah 3.63, nilai ialah 4.03, pemahaman ialah 4.05, peningkatan ialah 3.96 dan perlindungan ialah 3.68. Bagi kategori impak penglibatan dan tahap kepuasan pula, nilai min masing-masing ialah 3.87 dan 3.93.

Dari segi perbandingan min secara keseluruhan, didapati nilai min yang tertinggi adalah bagi sub-kategori motif penglibatan iaitu pemahaman yang mana nilai min ialah 4.05 diikuti oleh nilai min bagi sub-kategori motif penglibatan, iaitu nilai. Ia menunjukkan responden menyatakan penilaian ke arah bersetuju yang lebih tinggi bagi setiap soalan sub-kategori tersebut. Begitu juga dengan nilai min yang terendah diwakili oleh sub-kategori sosial dalam motif penglibatan ialah 3.63 berbanding nilai min bagi kategori yang lain. Dari segi sisihan piawai pula yang melihat keserakan skor-skor dalam sesuatu taburan, sama ada ia bersaiz kecil atau besar. Didapati taburan data yang paling besar ialah 0.58 diwakili oleh sub-kategori motif penglibatan, iaitu sosial diikuti perlindungan sebanyak 0.56. Berbeza dengan nilai sisihan piawai yang kecil yang menunjukkan saiz taburan data yang kecil diwakili oleh kategori soalan impak penglibatan dan tahap kepuasan yang mana nilai sisihan piawai masing-masing ialah 0.46 dan 0.47.

JADUAL 2. Analisis deskriptif motif penglibatan sukarelawan

	Kategori	N	Min	Sisihan Piawai
Motif Penglibatan	Kerjaya	60	3.77	0.52
	Sosial	60	3.63	0.58
	Nilai	60	4.03	0.54
	Pemahaman	60	4.05	0.55
	Peningkatan	60	3.96	0.50
	Perlindungan	60	3.68	0.56

PERBEZAAN MOTIF PENGLIBATAN SUKARELAWAN BERDASARKAN JANTINA

Jadual 3 menunjukkan keputusan ujian-*t* bagi melihat perbezaan motif penglibatan sukarelawan berdasarkan jantina. Diketahui bahawa elemen motif penglibatan sukarelawan terbahagi kepada enam bahagian, iaitu kerjaya, sosial, nilai, pemahaman, peningkatan dan perlindungan. Analisis di atas menunjukkan bahawa skor min tertinggi bagi penglibatan sukarelawan lelaki ($m = 3.88$) dan perempuan ($m = 4.18$) keduanya adalah bagi dimensi motif pemahaman. Ia menunjukkan bahawa kesemua responden menyatakan penilaian ke arah sangat setuju dalam kategori soalan motif penglibatan sukarelawan adalah bertujuan pemahaman.

Seterusnya diikuti dengan nilai min kedua tertinggi, iaitu bagi sukarelawan lelaki ($m = 3.87$) dan perempuan ($m = 4.15$) adalah bagi dimensi motif

nilai yang mana ia menjelaskan bahawa responden menyatakan penilaian ke arah sangat setuju bahawa penglibatan mereka dalam aktiviti kesukarelaan bermotifkan nilai meliputi nilai altruistik dan kemanusiaan. Namun begitu, secara keseluruhan dari aspek nilai min, kesemua responden masih memberikan penilaian ke arah bersetuju dan sangat bersetuju bagi setiap pembahagian motif penglibatan aktiviti sukarelawan.

Dapatan kajian juga mendapati terdapat perbezaan yang signifikan antara penglibatan sukarelawan lelaki dan perempuan yang bermotifkan nilai ($t = 2.06$, $p < 0.05$) dan pemahaman ($t = 2.24$, $p < 0.05$). Manakala bagi penglibatan yang bermotifkan kerjaya, sosial, peningkatan dan perlindungan pula, tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara sukarelawan lelaki dan perempuan.

JADUAL 3. Analisis perbezaan motif penglibatan sukarelawan antara lelaki dan perempuan

Motif	Jantina	N	Min	Sisihan Piawai	df	Nilai-t	Sig.
Kerjaya	Lelaki	26	3.83	0.47	58	0.79	0.43
	Perempuan	34	3.72	0.55			
Sosial	Lelaki	26	3.77	0.49	58	1.71	0.09
	Perempuan	34	3.51	0.62			
Nilai	Lelaki	26	3.87	0.52	58	2.06	0.04
	Perempuan	34	4.15	0.53			
Pemahaman	Lelaki	26	3.88	0.56	58	2.24	0.03
	Perempuan	34	4.18	0.51			
Peningkatan	Lelaki	26	3.82	0.50	58	1.86	0.07
	Perempuan	34	4.06	0.48			
Perlindungan	Lelaki	26	3.84	0.50	58	1.96	0.06
	Perempuan	34	3.56	0.58			

FAKTOR PENYUMBANG KEPADA TAHAP KEPUASAN
SUKARELAWAN

Jadual 4 menunjukkan hasil analisis regresi pelbagai yang dilakukan bagi melihat faktor yang menyumbang kepada tahap kepuasan sukarelawan melibatkan pekali koefisien bagi kesemua motif penglibatan, nilai statistik-t, nilai signifikan dan juga nilai statistik F. Bagi pengujian hipotesis secara keseluruhan, ia akan melihat kepada nilai statistik F. Didapati nilai statistik F ialah 15.63 yang mana nilai tersebut adalah lebih besar daripada nilai kritikal taburan F, iaitu 2.29 ($F \text{ statistik} > F_{6,53} \text{ nilai kritikal} = 15.37 > 2.29$). Hasil keputusan menjelaskan bahawa motif penglibatan, iaitu kerjaya, sosial, nilai, pemahaman, peningkatan dan perlindungan menyumbang kepada tahap kepuasan sukarelawan. Begitu juga nilai signifikan statistik F, iaitu 0.00 lebih kecil berbanding nilai aras keertian yang diuji, iaitu 0.05 ($0.00 < 0.05$) yang menunjukkan ia juga adalah signifikan.

Bagi menjawab persoalan antara motif penglibatan yang paling menyumbang kepada tahap kepuasan sukarelawan, ia perlu dilihat kepada nilai pekali koefisien yang paling tinggi. Melalui analisis ujian-t, didapati antara motif penglibatan yang menyumbang atau signifikan kepada tahap kepuasan sukarelawan ialah motif kerjaya dan nilai yang mana nilai pekali koefisien masing-masing ialah 0.24 dan 0.31. Oleh itu, secara perbandingan antara pekali koefisien motif penglibatan, didapati penglibatan sukarelawan yang mempunyai motif nilai mempunyai pekali yang paling tinggi yang menyumbang kepada tahap kepuasan sukarelawan. Dengan penjelasan lain, boleh dikatakan bahawa motif nilai merupakan faktor motivasi utama yang

menyumbang kepada tahap kepuasan sukarelawan dengan pernyataan bahawa peningkatan satu peratus dalam motif nilai dapat meningkatkan 31 peratus dalam tahap kepuasan sukarelawan.

PERBINCANGAN

Dapatan kajian menunjukkan penglibatan yang bermotifkan pemahaman dan nilai murni merupakan faktor motivasi tertinggi yang menyumbang kepada penglibatan sukarelawan. Dimensi motif pemahaman merupakan proses pembelajaran jangka panjang dan menjadi faktor individu melibatkan diri dalam aktiviti kesukarelaan (Yoshioka et. al, 2007). Motif pemahaman adalah berkaitan dengan individu yang mengambil kesempatan daripada peluang untuk menggunakan kemahiran yang tidak akan digunakan jika sebaliknya. Sebagai contoh, motif pemahaman adalah seseorang yang sukarela menggunakan kemahiran seperti bahasa lain yang jika sebaliknya tidak akan mempunyai peluang untuk menggunakannya. Dimensi motif nilai pula dikaitkan dengan motivasi altruistik, iaitu keprihatinan terhadap orang lain. Hal ini disokong oleh kajian Clary dan Snyder (1999) yang mendapati dimensi motif nilai adalah faktor motivasi tertinggi di kalangan sukarelawan. Hal ini menunjukkan bahawa kebanyakan sukarelawan melibatkan diri kerana ingin mempelajari sesuatu serta sikap dan nilai-nilai murni yang wujud dalam diri mereka.

Berdasarkan jumlah penyertaan, didapati pelajar perempuan lebih cenderung untuk melibatkan diri sebagai sukarelawan berbanding pelajar lelaki. Walau bagaimanapun, perbezaan

JADUAL 4. Hasil analisis regresi pelbagai terhadap tahap kepuasan sukarelawan

Pemboleh Ubah Bersandar: Tahap Kepuasan Sukarelawan				
Pemboleh Ubah: Motif Penglibatan	Pekali Koefisien	Nilai-t	Sig.	Nilai F
Kerjaya	0.24	2.57	0.01**	15.63
Sosial	0.08	0.84	0.40	(0.00)
Nilai	0.31	2.73	0.01**	
Pemahaman	0.14	1.14	0.26	
Peningkatan	0.21	1.50	0.14	
Perlindungan	-0.07	-0.59	0.56	

Sumber: Hasil Analisis SPSS. Nilai dalam kurungan merujuk kepada nilai signifikan F-statistik dan **signifikan pada aras keertian 5 peratus atau 0.05.

antara jumlah penglibatan sukarelawan lelaki dan perempuan tidaklah begitu ketara. Dapatan kajian ini menunjukkan bahawa faktor gender tidak begitu mempengaruhi motif penglibatan sukarelawan. Hanya penglibatan yang bermotifkan nilai atau pemahaman sahaja yang menunjukkan perbezaan yang signifikan antara jantina. Faktor motif nilai dan pemahaman ini meliputi keinginan untuk membantu orang lain serta memberi sesuatu pulangan kepada masyarakat. Hal ini disokong oleh kajian Gage dan Thapa (2012) yang juga menunjukkan motif nilai dan pemahaman merupakan faktor motivasi yang tertinggi bagi penglibatan sukarelawan.

Kajian mendapati penglibatan sukarelawan yang mempunyai motif kerjaya, sosial, nilai, pemahaman, peningkatan dan perlindungan merupakan faktor yang menyumbang kepada tahap kepuasan sukarelawan. Namun, motif nilai dilihat merupakan faktor motivasi utama yang paling menyumbang kepada tahap kepuasan diri sukarelawan. Dimensi motif nilai dikaitkan dengan motivasi altruistik, iaitu keprihatinan terhadap orang lain. Hal ini disokong oleh kajian Clary dan Snyder (1999) yang mendapati dimensi motif nilai adalah faktor motivasi tertinggi di kalangan sukarelawan. Motif nilai melibatkan altruistik dan kebimbangan kemanusiaan tentang orang lain. Sebagai contoh, seseorang akan bekerja secara sukarela untuk membantu orang lain (Clary et al., 1998). Kajian Bang dan Ross (2009) juga mendapati faktor tertinggi bagi motivasi sukarelawan adalah perasaan dan sikap menghargai sesuatu yang juga merupakan salah satu aspek nilai murni.

KESIMPULAN

Secara keseluruhan, kajian ini cuba mengenal pasti motif penglibatan sukarelawan berdasarkan teori fungsi yang terdiri daripada faktor motivasi seperti kerjaya, sosial, nilai, pemahaman, peningkatan dan perlindungan berdasarkan gender. Secara umum, kajian ini dapat memberi manfaat kepada organisasi-organisasi kesukarelaan serta bidang pengurusan acara sukan. Kajian ini melihat secara khusus beberapa faktor yang mempengaruhi penglibatan sukarelawan sukan institusi pengajian tinggi. Analisis dapatan kajian menunjukkan beberapa aspek motivasi berdasarkan Teori Fungsi ini memberi kesan terhadap motif penglibatan

sukarelawan sukan. Dari segi analisis ujian-t memperlihatkan bahawa hanya penglibatan sukarelawan yang mempunyai motif nilai dan pemahaman sahaja yang memperlihatkan perbezaan yang signifikan antara lelaki dan perempuan, manakala dari segi motif kerjaya, sosial, peningkatan dan perlindungan menunjukkan tidak terdapat perbezaan yang signifikan di antara lelaki dan perempuan.

Kajian ini diharap dapat memberikan implikasi kepada pihak-pihak yang berkaitan dengan pengurusan dan penganjuran sesebuah acara sukan. Oleh itu, sangat penting bagi pengurus acara untuk memahami aspek motivasi sukarelawan bagi menarik minat serta mendapatkan komitmen mereka. Selaras dengan kajian Khoo dan Engelhorn (2011) yang menyatakan apabila sukarelawan mempunyai minat, mereka akan memberi sepenuh komitmen kepada peranan mereka. Hasil dapatan kajian ini boleh digunakan untuk membantu pihak pengurusan khususnya penganjur acara sukan untuk melaksanakan program pembangunan sukarelawan serta memahami aspek motivasi yang mempengaruhi penglibatan mereka. Dapatan ini bersamaan dengan kajian Sharififar, Jamalain, Nikbakhsh dan Ramezani (2011) yang menyatakan penilaian terhadap tahap motivasi sukarelawan ini akan dapat membantu setiap organisasi dalam pengambilan sukarelawan serta meningkatkan kualiti sukarelawan yang sedia ada.

Sebagai garis panduan penyelidikan masa hadapan, struktur kategori nilai-nilai motivasi ini perlu diteroka dengan lebih mendalam kerana ianya terbahagi kepada banyak aspek yang perlu diambil kira. Ia akan membantu untuk mendapatkan jawapan yang kukuh terhadap nilai motivasi yang menjadi faktor sukarelawan menceburkan diri dalam aktiviti kesukarelaan. Justeru, kajian terhadap faktor motivasi ini penting dalam pengurusan program sukarelawan kerana motif adalah penting bagi mengatur strategi dalam menentukan faktor pengambilan, pembahagian tugas dan juga latihan. Oleh yang demikian, kajian ini diharap dapat membantu pihak pengurusan acara sukan mahupun organisasi yang terlibat dengan kegiatan kesukarelaan dalam memastikan perkhidmatan yang berkualiti dihasilkan.

RUJUKAN

- Anderson, E. & Cairncross, G. 2005. Understanding and managing volunteer motivation: Two regional tourism case. *Australian Journal on Volunteering* 10 (2): 7-17.
- Australian Bureau of Statistics 2001. *Voluntary work Australia 2000*. Cat. No. 4441.0. ABS, Canberra: Australian Government Publishing Service.
- Azizi Yahaya, Noordin Yahaya & Zurihanmin Zakariya. 2005. *Psikologi kognitif*. Skudai: Cetak Ratu Sdn. Bhd.
- Azizi Yahaya, Shahrin Hashim, Jamaludin Ramli, Yusof Boon & Abdul Rahim Hamdan. 2006. *Mastering Research Method*. Kuala Lumpur: PTS Professional Publishing Sdn. Bhd.
- Bang, H. & Chelladurai, P. 2003. *Motivation and satisfaction in volunteering for 2002 World Cup in Korea*. Paper presented at the Conference of the North American Society for Sport Management. Ithaca, New York. May 2003.
- Bang, H., & Ross, S. 2009. Volunteer motivation and satisfaction. *Journal of Venue and Event. Management* 1(1): 61-77.
- Baum, T. & Lockstone, L. 2007. Volunteers and mega sporting events: developing a research framework. *International Journal of Event Management Research* 3 (1): 29-41.
- Batson, C. D., Ahmad, N. & Tsang, J. 2002. Four motives for community involvement. *Journal of Social Issues*, 58: 429-445.
- Buric, L. 2004. *The SEEYN Work Camp handbook*. 2nd Edition. Zangred: Volunteer's Centre.
- Caudron, S. 1994. Volunteer efforts offer low-cost training options. *Personnel Journal* 73 (6): 38-43.
- Chacon, F., Perez, T., Flores, J. & Vecina, L.M. 2011. Motives for volunteering: categorization of volunteers' motivations using open-ended questions. *Psychology In Spain* 15 (1): 48-56.
- Chacón, F., Vecina, M.L., & Dávila, M.C. 2007. The three-stage model of volunteer's duration of service. *Social Behavior and Personality* 35: 627-642.
- Clary, E., Snyder, M., Ridge, R., Copeland, J., Stukas, A., Haugen, J. & Miene, P. 1998. Understanding and assessing the motivation of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology* 74(6): 1516-153.
- Clary, E.G. & Snyder, M. 1999. The motivations to volunteer: Theoretical and practical considerations. *Current Directions in Psychological Science* 8: 156-159.
- Dorsch, K.D., Riemer, H.A., Sluth, V., Paskevich, D.M. & Chelladurai, P. 2002. *What Affects a Volunteer's Commitment?* Toronto: Canadian Centre for Philanthropy.
- Gage III, R.L. & Thapa, B. 2012. Volunteer motivations and constraints among college students: Analysis of the volunteer function inventory and leisure constraints models. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* 41(3): 405-430.
- Giannoulakis, C., Wang, C.H. & Gray, D. 2008. Measuring volunteer motivation in mega-sport events. *Event Management* 11(4): 191-200.
- Institute of Volunteering Research. 2008. National survey of volunteering in the UK. Retrieved 21 May, 2009, from <http://www.ivr.org.uk/researchbulletins/bulletins/1997-national-survey-of-volunteering-in-the-uk.htm>.
- Kerlinger, F.N. & Lee, H.B. 2000. *Foundations of Behavioural Research*. 4th Edition. Holt, NY: Harcourt College Publishers.
- Khoo, S. & Engelhorn, R. 2011. Volunteer motivations at a National Special Olympics Event. *Adapted Physical Activity Quarterly* 28: 27-39.
- Leandro M.E. & Cardoso, D.F. 2005. *Sociologia do voluntariado*. Braga, Spain: Instituto Ciências Sociais. Universidade do Minho.
- Mohamad Najib Abdul Ghafar. 2003. *Reka Bentuk Tinjauan Soal Selidik Pendidikan*. Skudai: Penerbit UTM.
- Mohd Majid Konting. 2000. *Kaedah Penyelidikan Pendidikan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Musick, M. & Wilson, J. 2003. Volunteering and depression: The role of psychological and social resources in different age groups. *Social Science and Medicine* 56(2): 259-269.
- Nor Liyana Mohd Bakti & Mansor Abu Talib. 2010. Tekanan kerja, motivasi dan kepuasan kerja Tentera Laut Diraja Malaysia. *Jurnal Kemanusiaan* 15: 46-62.
- Omoto, A. & Snyder, M. 1995. Sustained helping without obligation: Motivation, longevity of service, and perceived attitude change among AIS volunteers. *Journal of Personality and Social Psychology* 68: 671-687.
- Papadakis, K., Griffin, T. & Frater, J. 2004. Understanding volunteers' motivations. *Proceedings of the 2004 Northeastern Recreation Research Symposium*: 321-326.
- Shariffar, F., Jamalain, Z., Nikbakhsh, R., Ramezani, Z.N. 2011. Influence of social factors and motives on commitment of sport events volunteers. *World Academy of Science, Engineering and Technology* 77: 1078-1082.
- Thapa, B. 1999. Environmentalism: The relation of environmental attitudes and environmentally responsible behaviors among undergraduate students. *Bulletin of Science, Technology & Society* 19: 432-444.
- Thapa, B. 2001. Environmental concern: A comparative analysis between students in recreation and park management and other departments. *Environmental Education Research* 7 (1): 39-53.
- Wang, P.Z. 2004. Assessing motivations for sports volunteerism. *Advances in Consumer Research* 31: 420-25.
- Westerbeek, H.M., Turner, P. & Ingerson, L. 2002. Key success factors in bidding for hallmark sporting events. *International Marketing Review* 19(3): 303-322.
- Wilson, J. 2000. Volunteering. *Annual Review of Sociology* 26: 215-240.

Wu J., Lo T.W. & Liu E.S.C. 2009. Psychometric Properties of the Volunteer Functions Inventory with Chinese Students. *Journal of Community Psychology* 37(6): 769-780.

Yoshioka, C., Brown, W.A. & Ashcraft, R. 2007. A Functional Approach to Senior Volunteer and Non-volunteer Motivations. *International Journal of Volunteer Administration*, 24: 31-43.

Tajul Arifin Muhamad
Fakulti Pendidikan
Universiti Kebangsaan Malaysia
43600 Bangi
Selangor Darul Ehsan

Aishah Nadirah Mohamed Alauddin*
Fakulti Sains Sukan & Rekreasi
Universiti Teknologi Mara Negeri Sembilan
Kampus Seremban
Persiaran 3/1, Seremban 3
70300 Seremban
Negeri Sembilan

Pengarang untuk surat-menyurat; email: ecahnadira@gmail.com

Diserahkan pada : 7 Ogos 2013
Diterima pada : 31 Oktober 2013